

«Türkiye Türkçesinde Ağıtlar»

Metin ÖZARSLAN

Halk Edebiyatı ve Halk Bilimi sahasında şimdiye kadar sayısız eserler veren Prof. Dr. Şükrün ELÇİN'in son eseri, Kültür Bakanlığı Yayınları arasında çıktı. Prof. Dr. ELÇİN, bu eserinde Türk Halk Şiirinde törene bağlı türlerin en yaygın ve tipik örneği olan ağıtları ele alıyor.

Bir antoloji olan eser, «Ağıtlar Üzerine», «Metinler», «Bibliyografya» ve «Dizin» olmak üzere dört bölümden oluşuyor.

İlk bölümde, ağıtın tarifi ve kısa tarihçesinin yanında; sanat seviyesine ulaş-

mamış ağıtlarla, halk şairlerinin ağıtları değerlendirilmekte ve ağıt söyleme geleneği hakkında malumat verilmektedir.

İkinci bölüm, ağıt metinlerinden oluşmaktadır. Bu bölümde sanat seviyesine ulaşmamış coğrafi bölgelere göre alfabetik sıralamayla veriliyor. Bu sıralamaya Bulgaristan, Yugoslavya, Roman (Gagauz Türkleri), Kıbrıs ve Makedonya gibi bugünkü sınırların dışında kalan bölgelerin mahsul-leri de dahil ediliyor. Ferdî ağıtlar ise söyleniş tarihlerine göre bir sıralamaya tabi

tutuluyor. Ayrıca, «Ağıtların Ağıtı» alt başlığında Azerbaycan'da yapılan ağıt üstüne ağıt yakma geleneğine temas ediliyor. Eser bu özellikleriyle Batı Türkçesi ve Batı Türklüğü'nün ağıtlarının mühim bir kısmını bir araya getirmiştir.

«İnsanoğlunun ölüm karşısında veya canlı-cansız bir varlığını kaybetme, üzüntü, telaş, korku ve heyecan anındaki feriyatlarını, isyanlarını, talihsizliklerini, şikâyetlerini düzenli düzensiz söz ve ezgilerle ifade eden türküler» olarak tanımlanan ağıtlar söylendiği yörenin ağıt özellikleri ve dil hususiyetleriyle veriliyor. Genellikle manzum parçalardan oluşan metin kısmında hem manzum hem de mensur özellikler taşıyan parçalar da yer alıyor. Ayrıca ağıtın kim tarafından ne sebeple nerede ve

kimin için söylendiğine dair açıklamalar ağıtların önünde ek bilgi olarak verilmiştir.

Üçüncü ve son bölümlerde Bibliyografya ve Dizin'e yer verilen eserde «En az Hunlar'dan ve Kök Türkler'den itibaren ölü gömme ve «Yuğ» törenlerine bağlı olarak zamanımıza kadar ananesi gelen ağıtların Türkiye Türkçesi adı verilen Batı Oğuzcası'nda da anonim ve ferdî mahsullerini görmekteyiz.»

İçinde 106 ağıt örneği bulunan **Türkiye Türkçesinde Ağıtlar** adlı bu kıymetli eserin Halk Edebiyatı ve Halk Bilimi sahasında araştırma yapan bilim adamlarına ve Halk Kültürüne ilgi duyan okuyuculara hazır malzeme vermesi ve yol göstermesi bakımından faydalı olacağı kanaatindeyiz.